

“La societat catalana encara té mala consciència amb Puig Antich”

Jordi Panyella (Barcelona, 1966) treballa a la redacció d'‘El Punt-Avui’. És, de fet, un investigador nat que exerceix de periodista ‘à l'ancienne’. Fruit de la seva investigació, ha posat al descobert, amb proves irrefutables, que el judici contra Salvador Puig Antich va ser una manipulació de la policia. ‘Salvador Puig Antich, cas obert’ (Angle Editorial, 2014) és una lliçó magistral de periodisme, però sobretot una lliçó per a la cultura democràtica del país.

Quan és que decidiu investigar el cas Puig Antich, un assassinat prou oblidat per tothom i rebutjat per la justícia?

—El llibre neix de la voluntat d'explicar allò que ja havia apuntat des de les pàgines d'‘El Punt-Avui’, que era un recurs molt ben plantejat al Tribunal Suprem, amb testimonis nous, que és el que exigeix la llei per demanar la reobertura del cas Puig Antich. I malgrat que el recurs era impecable, el TS s'hi va negar. Aquest cop de porta de la justícia crec que havia de motivar una gran manifestació al passeig de Gràcia. Però un dels fets més terribles de la història recent de Catalunya, com és l'execució d'un jove, no va generar aquesta resposta de la societat civil. Jo tenia l'obligació d'escriure aquest llibre, tenia prou material per demostrar que l'assassinat de Salvador Puig Antich és encara un cas obert i per cridar l'atenció sobre les mancances de la cultura democràtica del país. Submergint-me en el sumari i treballant amb l'advocat que va dur el cas, començo a descobrir fets nous sobre els quals ningú no havia

parat atenció en quaranta anys. Tot el que vaig trobant referma la tesi que el sumari va ser un muntatge de la policia, i l'anàlisi detallat de les proves policials i dels nous testimonis que han guardat silenci des de l'execució del Salvador fan evident que el franquisme va eliminar proves del sumari i en va manipular d'altres per tal d'inculpar Puig Antich. Des de tots els angles, el cas Puig Antich és una gran farsa. Tinc clar que qui va matar el policia Francisco Anguas té nom, cognom, pistola i placa de policia.

—Heu resseguit tot el sumari i altres documents del cas, que es poden consultar al web <http://puigantich.angleeditorial.com>. La feina que heu fet vós, en un estat democràtic correspondria a la justícia.

—A la presentació del llibre, el jutge Santiago Vidal va dir que està molt bé que allà on no arriba la justícia està molt bé que arribi la premsa. D'acord, però jo vull que es faci justícia. Aquest llibre, a les germanes Puig Antich les satisfà molt, però el que realment elles esperen és que un dia hi hagi un document ofi-

JORDI PLAY

cial que reconegui que el seu germà va ser víctima d'un procés injust.

—Als dos grans partits espanyols mai no els ha interessat passar comptes amb l'herència franquista, i els alts tribunals de justícia espanyola són a les mans d'aquests partits, que en nomenen els membres. En aquest escenari, com és que encara confieu que es faci justícia amb el cas Puig Antich des de Madrid?

—Perquè sóc molt tossut. Però reconec que, objectivament, qualsevol que llegeixi el llibre arriba a la conclusió que és impossible, no pas per les proves que s'aporten, sinó per la composició del Tribunal Suprem. Entre el 2005 i el 2007, els anys en què el TS va ser instat

a revisar el cas, el fiscal i la majoria dels magistrats estaven directament empeltats de franquisme, fills de ministres franquistes, fills de generals al servei de Franco o magistrats de carrera militar que ja exercien quan Puig Antich va ser afusellat. Per tant, en quina justícia hem de creure? És complicat, però he volgut fer l'exercici de posar-los un mirall al davant perquè vegin les seves vergonyes.

—Com en el cas Companys, la darrera carta és la justícia argentina?

—La via europea és complicada, s'hi ha acudit un parell de vegades i la resposta ha estat “no”. La primera vegada, perquè Espanya no havia subscrit el conveni corresponent, i la segona, va

ser un “no, perquè no”. La justícia argentina és la via oberta per les germanes del Salvador, però és més una justícia de restitució moral que no pas efectiva. Em consta que la jutgessa Maria Serviñi hi va a fons, i tinc entès que el meu llibre li arribarà i s'evidenciarà que no hi ha dubte de la farsa. Estic convençut que la jutgessa serà valenta i demanarà detencions. I pot passar que demani la detenció d'Utrera Molina —ministre del govern de Franco al març de 1974—, que hauria de tramitar el ministre de Justícia del govern espanyol, Alberto Ruiz Gallardón, precisament el gendre d'Utrera Molina.

—Divertit, com a mínim.

—Sí... Però lamentable alhora.

—Heu explicat que Salvador Puig Antich, cas obert, és un llibre moralment necessari per a la cultura democràtica del país. Enteneu que amb aquest jove la societat catalana i els partits no han estat a l'altura moral que corresponia?

—No ho ha estat gens, ni fa quaranta anys, ni ara. Tot i que l'oposició política estava organitzada i el PSUC ja tenia molta força, Salvador Puig Antich no els va importar perquè no era dels seus. Al llibre recullo un poema de Josepmiquel Servià que descriu la gravetat del moment i retrata perfectament aquest abandonament: “D'aquí a quatre hores, seràs només un nom. El nom d'un mort flamant, reivindicable; amb el que alguns

polítics sense sang, que es diuen esquer-rans i no han fet res per treure't el dogal d'una mort certa, se'n faran pantagruèlica venjança per als seus bruts, hipòcrites brams d'ase. D'aquí a quatre hores passaràs a ser l'incòmode record per la consciència d'alguns que han fet veure que lluitaven, i que el primer cluc d'ull que els ofereixin, pactaran un seient al presbiteri, amb els mateixos que, d'aquí a quatre hores, vint-i-sis anys només, et mataran". Aquesta mala consciència encara la tenen ara. En aquest sentit, m'indigna que el 2007 la gent no protestés per la decisió del Suprem.

—Ara que es compleixen 40 anys del seu assassinat, afloren defenses aferrissades i clams d'injustícia, però, tret d'excepcions —ERC s'hi ha implicat—, no van massa més enllà de les xarxes socials.

—Jo desitjaria que aquest atreviment que tant veig a Twitter es convertís en una indignació real i una acció positiva de carrer de la gent. Les germanes de Puig Antich necessiten sentir-se acompanyades.

—La societat civil pot sortir al carrer, però els partits no haurien de fer-ne casus belli, més enllà de dedicar-li algunes paraules d'homenatge o una placa commemorativa?

—El recurs que es presenta al Tribunal Suprem parteix d'un acord del Parlament de Catalunya a instàncies d'ERC, i això està bé, però no n'hi ha prou. Sé que pot semblar infantil, però el que m'ha interessat del cas és que la batalla del 2005-2007 es planteja com una batalla estrictament jurídica. Els advocats que plantegen el recurs ho fan amb arguments estrictament legals, un combat jurídic amb proves que de manera irrefutable els obligarien a acceptar el recurs i a anul·lar el consell de guerra. Ja sé que es un tema tan important i de tanta transcendència que la política s'hi juga molt. Una acceptació de revisió significaria, per primer cop en la història, obrir la porta del passat, i la por que els provoca frena qualsevol implicació directa. I en el cas dels magistrats del Suprem, la seva trajectòria personal i fins i tot familiar els empeny a dir sempre "no, no i no".

—Ni al PP ni al PSOE no els ha interessat una llei de memòria històrica equiparable a la d'altres països democràtics. La llei actual ni tan sols preveu anul·lar els consells de guerra, un gest

JORDI PUJOL

simbòlic bàsic en qualsevol democràcia que vulgui trencar amb el seu pas-sat dictatorial. Al llibre mostreu una gran indignació amb aquesta llei.

—Sabem quin peu calça el PP i no en podem esperar res. Però del PSOE? Tampoc no és capaç d'acollir una iniciativa en favor de la memòria històrica com la del *cas Puig Antich*. L'any 2005, el govern socialista de Rodríguez Zapatero publica al BOE un decret de reconeixement dels policies i guàrdies civils morts en atemptat terrorista, en el qual s'inclou Francisco Anguas, la suposada víctima de Puig Antich. El que m'indigna no és que s'homenatgi aquest policia, que era un jove encantador, culte i molt poc ajustat als cànons de policia franquista, sinó l'exposició de motius, perquè l'homenatge és en reconeixement a la tasca dels policies en la defensa de les llibertats! Estem parlant del franquisme, quines llibertats defensaven? És més que vergonyós. Per tant, els grans partits espanyols mai no mouran un dit.

—De fet, parleu també amb el germà del policia mort. Us va sorprendre, el seu relati sobre l'execució de Puig Antich?

—Totalment, vaig trobar una persona amb un sentit comú aclaparador, tota una lliçó per als partits polítics. Em va dir que les germanes de Puig Antich havien de fer el que consideressin oportú, i a més a més, em va remarcar que creu en les ideologies però no en les armes. Ho exemplifica amb ETA, entén que defen-

sin la independència, però sense violència. És un testimoni molt sentit, i explica també la reacció del seu pare, guàrdia civil veterà, que en calent vol que matin Puig Antich però després es pregunta què hi guanyem, matant-lo?

—La mort de Luis Carrero Blanco en atemptat d'ETA mentre Puig Antich era a la presó Model és, per a molts, una sentència de mort per al jove anarquista, una revenja. Trobeu que fou un factor efectivament determinant?

—El meu llibre és periodisme, i apporto fets nous. Francesc Escribano ha escrit molt bé sobre Puig Antich, i en Ramon Barnils també. Per tant, no tenia sentit explicar allò que ja estava escrit, sinó aportar veus noves. I la veu nova que trobo per parlar de la incidència de l'atemptat d'ETA en el *cas Puig Antich* és l'advocat Jesús Condemines —va morir fa una setmana—, fill de Francesc Condemines, l'advocat que finalment va assumir la defensa del Salvador. Es va intentar que la figura d'aquest jurista de prestigi afeblís el tribunal. Ell m'explica que estan treballant al seu despatx i, sabent que el cas era molt difícil, reben la notícia de l'atemptat i s'adonen que el fet agreujarà encara més la situació del Salvador. També es diu que el mateix Puig Antich va dir "ETA m'ha matat", falta que sigui certa, però és possible que sí que fos l'anella per acabar de tancar el garrot.

—Com a periodista, heu tingut fixació a desemmascarar intocables. Vau seguir de prop la corruptela de Francisco García Prieto al capdavant de la FERIA de Abril, després amb Fèlix Millet (*Fèlix Millet, el gran impostor*, Angle, 2012) poseu al descobert les més grans misèries de la trama del *cas Palau*, i ara, amb la justícia corrupta i hereva del franquisme. Us han causat problemes, aquestes incursions?

—Professionalment és molt gratificant entrar en temes com aquests. Allò que t'expliquen és impressionant, i val la pena fer aquest periodisme. Però és clar, quan investigues, has de ser molt discret, i és important agafar la gent de sorpresa, perquè parlaran més que si et veuen a venir. Però el cert és que mai no he tingut problemes.

Gemma Aguilera